

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ મધ્યે ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૨૨૫૫૮/૨૦૧૭

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર અર્થે:

માનનીય મૂખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિપુલ એમ. પંચોલી

=====

૧	શું લોકલ અખબારના રિપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવા માટે મંજૂરી આપી શકાય?	
૨	રિપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવો કે નહીં?	
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સામેલ છે?	

=====

વિજયકુમાર ઇશ્વરલાલ સલાટ

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય

=====

ઉપસ્થિતી:

અરજદાર નં. ૧ તરફે વરિષ્ઠ કાઉન્સેલ શ્રી અંશિન દેસાઈ સાથે શ્રી વૈભવ

એ. વ્યાસ (૨૮૯૬)

સામાવાળા નં. ૧ તરફે એજીપી શ્રી કે. એમ. અંતાણી

સામાવાળા નં. ૨ તરફે લૉ ઓફિસર શાખા (૪૨૦)

સામાવાળા નં. ૨ તરફે શ્રી જી. એમ. જોશી

=====

ન્યાયપીઠ: માનનીય મૂખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. સુભાષ રેડ્ડી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિપુલ એમ. પંચોલી

તારીખ: ૦૧/૦૫/૨૦૧૮

સીએવી ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિપુલ એમ. પંચોલી દ્વારા)

૧. આ અરજીના માધ્યમથી, જે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે, અરજદારે વિનંતી કરી છે કે અરજદાર સામે ૦૭. ૧૦. ૨૦૧૬ તારીખની આરોપપત્ર દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલી વિભાગીય કાર્યવાહીને રદ કરવામાં આવે અને તેને બાજુ પર મૂકવામાં આવે અને તે રીતે અરજદારને તમામ પરિણામી લાભો સાથે સેવામાં પુનઃસ્થાપિત કરવામાં આવે.
૨. પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોની વિનંતી પર, આ અરજી આ બાબતમાં સામેલ મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને અંતિમ સુનાવણી માટે લેવામાં આવે છે.
૩. તે અરજદારનો કેસ છે કે તે શરૂઆતમાં સિવિલ જજ અને જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ ફર્સ્ટ ક્લાસ તરીકે ૩૦. ૦૬. ૧૯૯૭ પર સામાવાળાઓની સેવામાં જોડાયો હતો અને ત્યારબાદ તેને વર્ષ ૨૦૦૫ માં સિનિયર સિવિલ જજ તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, તેમને વર્ષ ૨૦૧૩માં એડ-હોક એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ તરીકે અને વર્ષ ૨૦૧૪માં એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ તરીકે બઢતી આપવામાં આવી હતી. આમ, અરજદારે ૧૯ વર્ષથી વધુ સેવા આપી છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારને તાત્કાલિક અસરથી ૨૩. ૦૬. ૨૦૧૬ ના સસ્પેન્શન ઓર્ડર દ્વારા

સેવામાંથી સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યો હતો અને આજની તારીખે તે સસ્પેન્શન હેઠળ છે.

૪. અરજદાર જ્યારે સુરત ખાતે ૭મા વધારાના જિલ્લા ન્યાયાધીશ તરીકે ૨૫. ૦૭. ૨૦૧૫ થી ૦૧. ૧૦. ૨૦૧૫ સુધી અને ચોથા વધારાના જિલ્લા ન્યાયાધીશ તરીકે, સુરત ખાતે ૦૮. ૦૨. ૨૦૧૬ થી ૦૮. ૦૫. ૨૦૧૬ સુધી કામ કરી રહ્યા હતા ત્યારે તેમના દ્વારા આચરવામાં આવેલા ગેરવર્તણૂક માટે ૦૭. ૧૦. ૨૦૧૬ તારીખની વિવાદિત આરોપપત્ર જારી કરવામાં આવી હતી. અરજદારે ઉપરોક્ત આરોપપત્રની પ્રાપ્તિ પર ૧૫. ૧૨. ૨૦૧૬ પર પોતાનું બચાવ નિવેદન રજૂ કર્યું હતું, જેમાં તેણે વિગતવાર સમજાવ્યું છે કે તેણે આરોપપત્રમાં આરોપ લગાવ્યા મુજબ કોઈ ગેરવર્તણૂક કરી નથી. જો કે, અરજદારના બચાવ પક્ષના નિવેદનને ધ્યાનમાં લીધા વિના, સુરતની મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશ સુશ્રી ગીતા ગોપીને અરજદાર સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોની તપાસ કરવા માટે શિસ્ત અધિકારી દ્વારા તપાસ અધિકારી તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવી હતી. એવું કહેવામાં આવે છે કે સુરતની મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશ સુશ્રી ગીતા ગોપીએ ઉપરોક્ત ન્યાયાધીશ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી અવ્યવસ્થિત તપાસમાં અરજદાર વિરુદ્ધ પ્રથમ દષ્ટિએ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો અને તેથી જ્યારે ઉપરોક્ત ન્યાયાધીશે પ્રથમ દષ્ટિએ અરજદાર વિરુદ્ધ અભિપ્રાય આપ્યો હોય, ત્યારે ઉપરોક્ત

ન્યાયાધીશને અરજદાર સામે વિભાગીય તપાસ હાથ ધરવાનું કામ સોંપવું ન જોઈએ.

૫. ત્યારબાદ એવું કહેવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત ભૂલનો અહેસાસ થતાં સામાવાળા નંબર ૨એ વિભાગીય તપાસનું કામ શ્રી એલ. એસ. પીરઝાદા, વિદ્વાન મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશ, નવસારીને સોંપ્યું હતું. જો કે, ઉપરોક્ત ન્યાયાધીશને અગાઉ અધિક સત્ર ન્યાયાધીશ, સુરત તરીકે નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા અને તેમણે જામીન અરજીને નકારી કાઢતો ન્યાયિક આદેશ પસાર કર્યો હતો, જેને બાદમાં અરજદાર દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, જે મુખ્ય આરોપ છે એટલે કે આરોપપત્રમાં આરોપ નંબર ૧ છે. આમ, જ્યારે આ વિદ્વાન ન્યાયાધીશે સમાન સેશન્સ કેસ નં. ૧૪૨/૨૦૧૪ માં તે જ આરોપીની જામીન અરજીનો નિર્ણય લીધો હતો. આ વિદ્વાન ન્યાયાધીશ વિનુભાઈ હરિભાઈ પટેલને અરજદાર સામે વિભાગીય તપાસ હાથ ધરવાનું કામ સોંપવું જોઈતું ન હતું.

૬. અરજદારનો કેસ આગળ છે કે શ્રી નયનભાઈ એલ. સુખડવાલા, જિલ્લા સરકારી વકીલ અને સરકારી વકીલ, સુરતને સાક્ષી નંબર ૨ તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યા છે. જો કે, અરજદાર સામે વિભાગીય તપાસમાં આવ્યકિતની રજૂઆત અધિકારી તરીકે પણ નિમણૂક કરવામાં આવે છે.

૭. આમ, તે તબક્કે જ્યારે તપાસ હજુ શરૂ થઈ નથી, ત્યારે અરજદારે હાલની અરજીને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે.
૮. આગોતરી નકલ પ્રાપ્ત થયા પછી, વિદ્વાન વકીલ શ્રી જી. એ. જોશી એ સામાવાળા નંબર ૨ વતી સોગંદનામું દાખલ કર્યું છે જેમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળા નંબર ૨ પાસે અરજદાર સામે વિભાગીય કાર્યવાહીની શરૂઆતને યોગ્ય ઠેરવવા માટે પૂરતી સામગ્રી ઉપલબ્ધ છે. એવું કહેવામાં આવે છે કે આ અલગ ચુકાદો/હુકમનો કેસ નથી જેને વિભાગીય તપાસનો વિષય બનાવવામાં આવી રહ્યો છે. એવા સંજોગોની સાંકળ છે જે પ્રથમ દષ્ટિએ સૂચવે છે કે અરજદાર પ્રામાણિકપણે ન્યાયિક શક્તિનો ઉપયોગ કરી રહ્યો નથી પરંતુ તે ન્યાયિક સિવાય અન્ય વિચારણાઓ પર આધારિત છે. સામાવાળા નંબર ૨ એ પહેલેથી જ કહ્યું છે કે તેઓ અરજદારને પોતાનો બચાવ કરવાની સંપૂર્ણ અને વાજબી તક મળે તે સુનિશ્ચિત કરવાના હેતુથી જરૂરી તમામ પગલાં લઈ રહ્યા છે. હકીકતમાં તપાસ અધિકારી સુશ્રી ગીતા ગોપીને પહેલેથી જ બદલી દેવામાં આવ્યા છે અને હવે મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશ, નવસારીની તપાસ અધિકારી તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી છે. વધુમાં, જિલ્લા સરકારી વકીલ અને સરકારી વકીલ શ્રી નયનભાઈ એલ. સુખડવાલાને પ્રસ્તુત અધિકારી તરીકે મુક્ત કરવામાં આવ્યા છે કારણ કે

તેમને તપાસમાં સાક્ષી તરીકે ટાંકવામાં આવ્યા છે. જવાબના સોગંદનામામાં વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે તે અલગ આદેશ/ચુકાદાનો કેસ નથી જે તપાસનો વિષય છે. તે એક સામાન્ય સૂત્ર છે જે આઈ. પી. સી. ની અન્ય કલમો સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૭૬ અથવા કલમ ૩૦૨ હેઠળ કાર્યવાહીના કેસોમાં નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદાઓમાંથી પસાર થાય છે, જેમાં નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશો નોંધવામાં આવે છે, તેમ છતાં તેના માટે કોઈ અવકાશ નથી. તે ન્યાયિક વિવેકબુદ્ધિનો કેસ નથી પરંતુ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતા સમાન શબ્દસમૂહનો ઉપયોગ કરવા માટે, શિસ્ત સત્તામંડળે નક્કી કરવું પડશે કે શું રેકૉર્ડમાંથી એક અથવા વધુ સંજોગો બહાર આવ્યા છે કે જે સૂચવે છે કે જે નિર્ણય ગેરવર્તણૂકના આરોપનો આધાર બનાવે છે તે ન્યાયિક શક્તિનો પ્રામાણિક ઉપયોગ ન હતો. ” વર્તમાન કેસમાં, સંબંધિત સામગ્રીને ધ્યાનમાં લીધા પછી, શિસ્ત સત્તામંડળે અરજદાર સામે વિભાગીય તપાસ શરૂ કરવાનો સભાન નિર્ણય લીધો હતો.

૯. વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદાર દ્વારા તકેદારી સેલ (ન્યાયિક વિભાગ) નિયમો, ૧૯૮૬ પર એવી દલીલ કરવાના હેતુથી મૂકવામાં આવેલી નિર્ભરતા કે તે માત્ર તકેદારી સેલ છે જેના કહેવા પર કોઈપણ પ્રારંભિક તપાસ કોઈપણ આધાર વિના હાથ ધરવામાં આવી શકે છે.

૧૦. વધુમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે અરજદાર દ્વારા ૧૯. ૦૧. ૨૦૧૫ તારીખના પરિપત્ર પર મૂકવામાં આવેલી નિર્ભરતા ખોટી છે અને ઉપરોક્ત પરિપત્ર માત્ર માર્ગદર્શિકા પ્રદાન કરે છે.
૧૧. અરજદાર વતી વિદ્વાન વરિષ્ઠ કાઉન્સેલ શ્રી અંશિન દેસાઈ સાથે વિદ્વાન વકીલ શ્રી વૈભવ વ્યાસ અને સામાવાળા નં. ૨ તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી જી. એમ. જોશી અને સામાવાળા નં. ૧ તરફે વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ શ્રી કે. એમ. અંતાનીને સાંભળ્યા.
૧૨. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી દેસાઈએ રજૂઆત કરી હતી કે ન્યાયિક અધિકારીને આરોપપત્ર જારી કરવું એ એક ગંભીર બાબત છે. તેથી, આરોપો ઘડતી વખતે, શિસ્ત સત્તામંડળે ગંભીરતાપૂર્વક તેના મગજને લાગુ કરવા અને સંબંધિત સામગ્રીને ધ્યાનમાં લેવી જરૂરી છે જે ગુનેગાર કર્મચારી સામે પ્રથમ દષ્ટિએ કેસ સૂચવે છે અને તે પછી જ, આરોપપત્ર જારી કરી શકાય છે. અરજદાર સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપો ન્યાયિક અધિકારી તરીકે સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે અરજદાર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ન્યાયિક આદેશોમાંથી ઉદ્ભવે છે. આરોપ

નંબર ૨, ૫, ૭, ૮ અને ૯ના સંદર્ભમાં, અપીલ ઉચ્ચ મંચ સમક્ષ પડતર છે અને આરોપ નંબર ૩ના સંદર્ભમાં, પુનરીક્ષણ અરજી આ અદાલત સમક્ષ પડતર છે, જ્યારે આરોપ નંબર ૪ અને ૬ના સંદર્ભમાં કોઈ અપીલ અથવા પુનરીક્ષણ અરજી દાખલ કરવામાં આવી નથી. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ન્યાયિક અથવા અર્ધ ન્યાયિક સત્તા સામે આરોપપત્ર માત્ર એટલા માટે જારી કરી શકાતું નથી કારણ કે આદેશો પસાર કરવામાં કોઈ ભૂલ અથવા ભૂલ છે. જો કે, વર્તમાન કેસમાં અરજદાર દ્વારા પસાર કરાયેલા ન્યાયિક આદેશોને અરજદાર તરફથી કોઈ બાહ્ય વિચારણા કરવામાં આવી હતી તે દર્શાવવા માટે કોઈ સામગ્રી વિના વિભાગીય તપાસ શરૂ કરવાનો આધાર બનાવવામાં આવે છે. આમ, અરજદાર દ્વારા પસાર કરાયેલા ન્યાયિક આદેશોના આધારે વિભાગીય તપાસ શરૂ કરવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી અને તેથી વિવાદિત આરોપપત્રને રદ કરીને બાજુ પર મૂકી શકાય છે.

૧૩. ત્યારબાદ વિદ્વાન વકીલ દ્વારા દલીલ કરવામાં આવે છે કે મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશ દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલી કહેવાતી 'રેન્ડમ' તપાસ કાયદાની સત્તા વિના છે અને આવી કાર્યવાહી અસ્વીકાર્ય છે. આવી ચાદરિછક તપાસ માત્ર અરજદાર દ્વારા પસાર કરાયેલા કેટલાક ન્યાયિક આદેશો અંગે સંબંધિત સરકારી વકીલ પાસેથી મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશ દ્વારા માંગવામાં આવેલી

વિગતોના આધારે છે અને ઉપરોક્ત કેટલાક કેસોમાં પુરાવાની ફરીથી પ્રશંસા કરીને, મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશે અરજદાર સામે પ્રતિકૂળ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો હતો. આમ, મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલો આ પ્રકારનો માર્ગ અસ્વીકાર્ય છે.

૧૪. જ્યાં સુધી વિવાદિત આરોપપત્રમાં અરજદાર સામે લાદવામાં આવેલા આરોપ નંબર ૧ નો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી હતી કે ઉપરોક્ત આરોપમાં અરજદાર સામે આરોપ મૂકવામાં આવ્યો છે કે તેણે આરોપી-ક્રિમિનલ પરચુરણ અરજી નં. ૨૪૩૬/૨૦૧૫ ના અરજદારને તારીખ ૦૭. ૦૯. ૨૦૧૫ ના આદેશ દ્વારા જામીન આપ્યા હતા. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે અગાઉ ઉપરોક્ત આરોપી દ્વારા દાખલ કરાયેલી જામીન અરજીને એડિશનલ સેશન્સ જજ દ્વારા બે વાર, એક વખત હાઈકોર્ટ દ્વારા અને ત્યારબાદ માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવી હતી અને સંજોગોમાં કોઈ ફેરફાર થયો ન હોવા છતાં, અરજદારે પ્રતિકૂળ સાક્ષીઓના પુરાવાને ધ્યાનમાં રાખીને આરોપીઓને જામીન આપ્યા હતા. આમ, ચોક્કસ કારણો આપ્યા વિના અથવા સંજોગોમાં ફેરફારનો હવાલો આપ્યા વિના મુકદ્દમાની મધ્યમાં કથિત આરોપીઓને જામીન આપવો એ ન્યાયિક વિચારણા સિવાયના પરોક્ષ હેતુ અને વિચારણાનું સૂચક છે. જો કે, વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે સંજોગોમાં ભૌતિક ફેરફાર થયો હતો

કારણ કે અરજદાર સામેના બે સાક્ષીઓ-આરોપીએ પ્રતિકૂળ વલણ અપનાવ્યું હતું અને ફરિયાદી પક્ષના કેસ મુજબ પણ અરજદાર-આરોપી સામે કોઈ પુરાવા નહોતા. આમ, પરિસ્થિતિઓમાં ભૌતિક પરિવર્તન આવ્યું હતું. આથી, અરજદારે અરજદાર-આરોપીને જામીન આપ્યા હતા. અરજદારે આરોપીઓને જામીન આપતી વખતે નક્કર અને ભરોસાપાત્ર કારણો આપ્યા હતા. વિશેષ સરકારી વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી અરજી પર અરજદાર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશને પોતે અરજદાર દ્વારા સસ્પેન્ડ કરવામાં આવ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તે સાચું છે કે સંબંધિત અરજદાર-આરોપીને જામીન આપતા અરજદાર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશને જ્યારે જામીન રદ કરવાની અરજી દાખલ કરવામાં આવે ત્યારે આ અદાલત દ્વારા રદ કરવામાં આવે છે. જો કે, તે આધાર પર અરજદાર સામે આરોપ ઘડી શકાતો નથી.

૧૫. વિદ્વાન વકીલ શ્રી દેસાઈએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે તકેદારી સેલ (ન્યાયિક વિભાગ) નિયમો, ૧૯૮૬ના નિયમ ૪ (ડી) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ અનુસાર, તે ખાસ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે તકેદારી સેલ જાળ બિછાવવા, વિવેકપૂર્ણ અને/અથવા પ્રાપ્ત થયેલી ફરિયાદો પર પ્રારંભિક તપાસ કરવા અને કાયદાની અદાલતોમાં કાર્યવાહી શરૂ કરવા સહિત તપાસનો હવાલો સંભાળશે. આમ, સુરતની મુખ્ય જિલ્લા જજ

અરજદારના ન્યાયિક નિર્ણયોની તપાસ કરીને 'રેન્ડમ ઇન્કવાયરી' કરી શકી ન હોત. આ તબક્કે, વિદ્વાન વકીલે દલીલ કરી હતી કે નિયમો પણ પ્રારંભિક તપાસ હાથ ધરવાની રીત પૂરી પાડે છે. જોકે, કોઈ પ્રાથમિક તપાસ હાથ ધરવામાં આવતી નથી. આ અદાલત દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી માર્ગદર્શિકા અનુસાર ૧૯. ૦૧. ૨૦૧૫ ના પરિપત્રમાં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે રાજ્યમાં ગૌણ ન્યાયતંત્રના સભ્યો સામે આક્ષેપો કરતી ફરિયાદને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ નહીં અને જ્યાં સુધી તેની સાથે યોગ્ય રીતે સોગંદનામું અને/અથવા તેમાં કરવામાં આવેલા આરોપોને સાબિત કરવા માટે ચકાસી શકાય તેવી સામગ્રી ન હોય ત્યાં સુધી તેના પર કોઈ કાર્યવાહી થવી જોઈએ નહીં. વર્તમાન કેસમાં, જ્યાં સુધી આરોપ નંબર ૨ થી ૯ નો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી અરજદાર સામે કોઈ ફરિયાદ નથી. તેથી, અરજદારને આરોપપત્ર જારી કરવામાં આવ્યું ન હોવું જોઈએ.

૧૬. વિદ્વાન વકીલ શ્રી દેસાઈ આગળ દલીલ કરશે કે વિવાદિત આરોપપત્રમાં અરજદાર સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપો પરથી એવું ન કહી શકાય કે અરજદારે ગુજરાત સિવિલ સર્વિસીસ (આચાર) નિયમો, ૧૯૭૧ના નિયમ ૩ (૧) (i) અને ૩ (૧) (iii) નું ઉલ્લંઘન કર્યું છે. તેઓ વધુમાં દલીલ કરશે કે ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે આરોપપત્ર જારી કરવાના તબક્કે

દખલગીરીનો અવકાશ મર્યાદિત હોવા છતાં, દુર્લભ અને અપવાદરૂપ કેસોમાં આરોપપત્રને રદ કરી શકાય છે.

૧૭. ઉપરોક્ત દલીલોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલ શ્રી દેસાઈએ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત તેમજ આ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા નીચેના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો છે:

૧. ૨૦૦૭ (૪) એસસીસી-૨૪૭ પર અહેવાલિત રમેશ ચંદર સિંહ વિરુદ્ધ અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ.
૨. ૧૯૯૬(૪)-એસસીસી-૫૩૯ પર અહેવાલિત કાશીનાથ રોય વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય.
૩. ૧૯૯૯(૭)-એસસીસી-૪૦૯ પર અહેવાલિત ઝુન્જારાવ ભીકાજી નાગરકર વિરુદ્ધ ભારત સંઘ.
૪. ૨૦૦૬(૧૨)-એસસીસી-૨૮ પર અહેવાલિત યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ કુનિસેટ્ટી સત્યનારાયણ.
૫. ૨૦૧૩(૯)-એસસીસી-૫૪ પર અહેવાલિત રાજેશ અને અન્યો વિરુદ્ધ રાજબીર સિંહ અને અન્યો.
૬. ૨૦૧૮(૧)-એસસીસી-૩૩૦ પર અહેવાલિત ચિરાગ એમ. પાઠક વિરુદ્ધ ડોલીબેન કાંતિલાલ પટેલ.

૭. ૨૦૧૮(૩)-એસસીસી-૧૦૪ પર અહેવાલિત
દિનેશભાઈ ચંદુભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય.
૮. ૨૦૦૪(૩)-જીએલઆર-૨૨૮૦માં અહેવાલિત
કમલેશકુમાર બી. મહેતા વિરુદ્ધ ગુજરાત હાઈકોર્ટના
રજિસ્ટ્રાર.
૯. ૨૦૧૦(૧)-જીએલઆર-૧૫૩ માં અહેવાલિત એસ.
જે. પાઠક વિરુદ્ધ ગુજરાત રાજ્ય.
૧૦. વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૧૧૮૦૪/૨૦૧૭ માં આ
અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા આપવામાં આવેલ ૧૫.
૦૯. ૨૦૧૭ તારીખનો ચુકાદો.

૧૮. બીજી બાજુ, સામાવાળા નંબર ૨ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી જી.
એમ. જોશીએ વર્તમાન અરજીની જાળવણીક્ષમતા અંગે પ્રારંભિક વાંધો
ઉઠાવ્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે વર્તમાન અરજી અકાળ છે કારણ કે
અરજદારે સામાવાળા નંબર ૨ દ્વારા તેમની સામે લગાવવામાં આવેલા
આરોપોમાં તપાસ શરૂ કરવાને પડકાર્યો છે, જે પ્રથમ દષ્ટિએ વિગતવાર
તપાસને યોગ્ય હોવાનું જણાય છે. તેથી, આ તબક્કે, આ અદાલત
ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ તેના અસાધારણ
અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી શકશે નહીં.

૧૯. વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશી દલીલ કરશે કે સામાન્ય રીતે રિટ અરજી આરોપપત્રની સામે અથવા કારણદર્શક નોટિસની સામે આ કારણોસર નથી હોતી કે તે કાર્યવાહીના કોઈ કારણને જન્મ આપતું નથી. આમ, આરોપપત્ર બહાર પાડવાને પડકારતી હાલની રિટ અરજી આ અદાલત દ્વારા સ્વીકારવામાં નહીં આવે.

૨૦. ત્યારબાદ વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશી રજૂ કરે છે કે અરજદાર સામે વિભાગીય તપાસ શરૂ કરવાને યોગ્ય ઠેરવવા માટે સામાવાળા નંબર ૨ પાસે પૂરતી સામગ્રી ઉપલબ્ધ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ અલગ ચુકાદો અથવા આદેશનો કેસ નથી જેને વિભાગીય તપાસનો વિષય બનાવવામાં આવી રહ્યો છે. એવા સંજોગોની સાંકળ છે જે પ્રથમ દષ્ટિએ સૂચવે છે કે અરજદાર પ્રામાણિકપણે ન્યાયિક શક્તિનો ઉપયોગ કરી રહ્યો નથી પરંતુ તે ન્યાયિક સિવાય અન્ય વિચારણાઓ પર આધારિત છે. તે એક સામાન્ય સૂત્ર છે જે આઈ. પી. સી. ની અન્ય કલમો સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૭૬ અથવા કલમ ૩૦૨ હેઠળ કાર્યવાહીના કેસોમાં નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદાઓમાંથી પસાર થાય છે, જેમાં નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશો નોંધવામાં આવે છે, તેમ છતાં તેના માટે કોઈ અવકાશ નથી. તે ન્યાયિક વિવેકબુદ્ધિનો કેસ નથી પરંતુ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા

ઉપયોગમાં લેવાતા સમાન શબ્દસમૂહનો ઉપયોગ કરવા માટે, શિસ્ત સત્તામંડળે નક્કી કરવું પડશે કે શું રેકૉર્ડમાંથી એક અથવા વધુ સંજોગો બહાર આવ્યા છે કે જે સૂચવે છે કે જે નિર્ણય ગેરવર્તણૂકના આરોપનો આધાર બનાવે છે તે ન્યાયિક શક્તિનો પ્રામાણિક ઉપયોગ ન હતો. " શિસ્ત સત્તામંડળે સંબંધિત સામગ્રીને ધ્યાનમાં લીધા પછી અરજદાર સામે વિભાગીય તપાસ શરૂ કરવાનો સભાન નિર્ણય લીધો હતો.

૨૧. વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશીએ વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે સુરતની મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશને સંબંધિત જિલ્લા સરકારી પ્લીડર, સુરત તરફથી એક પત્ર મળ્યો હતો, જેમાં ભાવિકા ધર્મેશભાઈ ભિસેએ સેશન્સ કેસ નં. ૩૫૦/૨૦૧૪ માં અપનાવવામાં આવેલી કાનૂની પ્રક્રિયા પર કેટલાક આક્ષેપો કરીને સોગંદનામું રજૂ કર્યું હતું. વધુમાં, સુપ્રિટેન્ડેન્ટ શ્રી જે. આર. લાડ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી ભ્રષ્ટ પ્રથા સામે આક્ષેપ કરતી બે અરજીઓ સુરતનાં મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશને મળી હતી. તે અનુસાર, મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશે અરજદાર પાસેથી ખુલાસો માંગ્યો હતો. ત્યારબાદ, મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશ દ્વારા ૧૧. ૦૪. ૨૦૧૬ પર એક પત્ર લખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અરજદારના વર્તન વિશે આ કોર્ટનું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું. તેને સંબંધિત એકમ ન્યાયાધીશ અને માનનીય મુખ્ય ન્યાયાધીશ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો અને ત્યારબાદ તેને સ્થાયી સમિતિ સમક્ષ રજૂ

કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. તેવી જ રીતે શ્રી પ્રવીણચંદ્ર રંગિલાદાસ કાપાસીવાલાએ પણ સેશન્સ કેસ નં. ૧૪૨/૨૦૧૪માં સંબંધિત આરોપીઓને જામીન અરજી આપવાના સંબંધમાં અરજદાર સામે ૧૯. ૦૧. ૨૦૧૬ તારીખના સોગંદનામા પર આક્ષેપો કર્યા હતા, જેને અગાઉ સેશન્સ કોર્ટ, આ કોર્ટ તેમજ માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નકારી કાઢવામાં આવ્યા હતા. ઉપરોક્ત સોગંદનામું સંબંધિત એકમ ન્યાયાધીશ સમક્ષ પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં સુરતની મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશને અરજદારનો ખુલાસો માંગવા અને ચોક્કસ દૃષ્ટિકોણ સાથે વિગતવાર અહેવાલ અને ફરિયાદમાં કરવામાં આવેલા આક્ષેપો અંગેના અભિપ્રાયને ધ્યાનમાં લઈને તેને વિજિલન્સ સેલને મોકલવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, સુરતની મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશે ૦૬. ૦૪. ૨૦૧૬ ના પત્ર દ્વારા અરજદાર દ્વારા ૧૫. ૦૩. ૨૦૧૬ ના સ્પષ્ટીકરણ સાથે વિગતવાર અહેવાલ રજૂ કર્યો હતો. આવી સામગ્રી માનનીય મુખ્ય ન્યાયાધીશ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી હતી, જેમણે આ બાબતને સ્થાયી સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરવા માટે ખુશી વ્યક્ત કરી હતી. ૨૧. ૦૬. ૨૦૧૬ પર યોજાયેલી સ્થાયી સમિતિની બેઠકમાં અરજદાર સામે નિયમિત વિભાગીય તપાસ શરૂ કરવાનો અને તપાસ બાકી રહે ત્યાં સુધી તેને સેવામાંથી સસ્પેન્ડ કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. આમ, વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશીએ રજૂઆત કરી છે કે સ્થાયી સમિતિ દ્વારા

સામગ્રીના આધારે સભાન નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. આમ, અરજદારના વિદ્વાન વકીલની દલીલ કે માત્ર તકેદારી સેલ જ પ્રારંભિક તપાસ કરી શકે છે, તે ખોટી ધારણા છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશ પણ શિસ્ત સત્તામંડળના ધ્યાન પર પૂરતી સામગ્રી લાવી શકે છે, જે વર્તમાન કેસમાં ઉચ્ચ અદાલત છે.

૨૨. વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશીએ માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો છે.

૧. ૨૦૧૨(૧૧)-એસસીસી-૫૬૫ પર અહેવાલિત સચિવ, સંરક્ષણ મંત્રાલય અને અન્ય વિરુદ્ધ પ્રભાશ ચંદ્ર મિર્ધા.

૨. ૨૦૧૬(૧૪)-એસસીસી-૧ માં અહેવાલિત આર. આર. પારેખ વિરુદ્ધ ગુજરાત હાઈકોર્ટ.

૨૩. સામાવાળા નં. ૨ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશી દ્વારા રજૂ કરાયેલી દલીલોને વિદ્વાન સહાયક સરકારી વકીલ શ્રી અંતાણીએ સમર્થન આપ્યું છે.

૨૪. પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા નિવૃત્ત વકીલોને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવેલી સામગ્રીને જોયા પછી, તે બહાર આવ્યું છે કે સામાવાળા નંબર ૨ એ અરજદારને ૦૭. ૧૦. ૨૦૧૬ તારીખની ચાર્જશીટ જારી કરી છે જેમાં અરજદાર સામે ૯ આરોપો મૂકવામાં આવ્યા છે. હાલની અરજી તે તબક્કે દાખલ કરવામાં આવે છે જ્યારે અરજદારને આરોપપત્ર જારી કરવામાં આવે છે અને અરજદાર સામે સંપૂર્ણ વિભાગીય તપાસ હજુ હાથ ધરવામાં આવી નથી. આમ, વર્તમાન અરજીમાં, વર્તમાન અરજીની જાળવણીક્ષમતા અંગે બીજા સામાવાળા વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશી દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી પ્રારંભિક દલીલ પર પહેલા વિચાર કરવો જરૂરી છે.

૨૫. સચિવ, સંરક્ષણ મંત્રાલય અને અન્ય (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૧૦ અને ૧૨માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૧૦. સામાન્ય રીતે રિટ અરજી આરોપપત્ર સામે અથવા કારણદર્શક નોટિસ સામે હોતી નથી કારણ કે તે કાર્યવાહીના કોઈ કારણને જન્મ આપતી નથી. તે કોઈ પ્રતિકૂળ આદેશ સમાન નથી જે કોઈ પણ પક્ષના અધિકારને અસર કરે છે સિવાય કે તે કોઈ

અધિકારક્ષેત્ર/ક્ષમતા ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા જારી કરવામાં આવ્યો હોય. જ્યારે પક્ષકારના કેટલાક અધિકારોનું ઉદ્ધંધન થાય છે ત્યારે રિટ લાગુ પડે છે. હકીકતમાં, આરોપપત્ર પક્ષકારના અધિકારનું ઉદ્ધંધન કરતું નથી. જ્યારે સજા લાદવાનો અથવા પક્ષને અન્યથા પ્રતિકૂળ અસર કરતો અંતિમ આદેશ પસાર કરવામાં આવે ત્યારે જ તેની ફરિયાદ અને કાર્યવાહીનું કારણ હોઈ શકે છે. આમ, અનુશાસનાત્મક કાર્યવાહીમાં આરોપપત્ર અથવા કારણદર્શક નોટિસ સામાન્ય રીતે કોર્ટ દ્વારા રદ થવી જોઈએ નહીં. (સંદર્ભ: યુપી રાજ્ય. બ્રહ્મ દત્ત શર્મા વિરુદ્ધ, એઆઈઆર-૧૯૮૭-એસસી-૯૪૩; એક્ઝિક્યુટિવ એન્જિનિયર, બિહાર સ્ટેટ હાઉસિંગ બોર્ડ વિરુદ્ધ રમેશ કુમાર સિંહ અને અન્યો, (૧૯૯૬)૧-એસસીસી-૩૨૭; ઉલગપ્પા અને અન્યો વિરુદ્ધ વિભાગીય આયુક્ત, મૈસૂર અને અન્યો, એઆઈઆર-૨૦૦૦-એસસી ૩૬૦૩ (૨); વિશેષ નિર્દેશક અને અન્ય વિરુદ્ધ મોહમ્મદ ગુલામ ગૌસ અને અન્ય, એઆઈઆર-૨૦૦૪-એસસી-૧૪૬૭; અને યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ કુનિસેટ્ટી

XXX XXX XXX

૧૨. આમ, આ મુદ્દા પરના કાયદાનો સારાંશ એ રીતે કરી શકાય છે કે આરોપપત્ર સામાન્ય રીતે પડકારનો વિષય ન હોઈ શકે કારણ કે તે ગુનેગારના અધિકારોને પ્રતિકૂળ અસર કરતું નથી સિવાય કે તે સ્થાપિત થાય કે તે શિસ્તની કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે સક્ષમ ન હોય તેવા અધિકારી દ્વારા જારી કરવામાં આવ્યું હોય. ન તો શિસ્તની કાર્યવાહી કે ન તો આરોપપત્રને પ્રારંભિક તબક્કે રદ કરવામાં આવે કારણ કે તે મુદ્દાઓ સાથે વ્યવહાર કરવા માટે અકાળ તબક્કો હશે. કાર્યવાહી વિલંબિત તબક્કે શરૂ કરવામાં આવી હતી અથવા વાજબી સમયગાળામાં પૂર્ણ થઈ શકી ન હતી તે આધાર પર કાર્યવાહી રદ કરવા માટે જવાબદાર નથી, સિવાય કે વિલંબ ગુનેગાર કર્મચારી માટે પૂર્વગ્રહ પેદા કરે. કાર્યવાહીને રદ કરતી વખતે કથિત ગેરવર્તણૂકની ગંભીરતા એ ધ્યાનમાં લેવાનું એક સુસંગત પરિબલ છે.

૨૬. આર. આર. પારેખ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૧૬માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે અને ચુકાદો આપ્યો છે:

“૧૬. ન્યાયિક અધિકારીને પરોક્ષ હેતુ અથવા ભ્રષ્ટ પ્રથા દ્વારા પ્રેરિત કરવામાં આવ્યા છે કે કેમ તે મુદ્દો રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના કાળજીપૂર્વક મૂલ્યાંકન પર નક્કી થવો જોઈએ. આ પ્રકારના ગેરવર્તણૂક સાથે સંકળાયેલા દરેક કેસમાં ભ્રષ્ટાચારનો સીધો પુરાવો હંમેશા સામે આવતો નથી. કાયદા અથવા પ્રક્રિયાના સંચાલક સિદ્ધાંતોનું અવિચારી ઉદ્વેગન, કાયદાકીય સિદ્ધાંતની અવિચારી અવગણના ન હોય તો પણ, પ્રેરિતના આપેલ કિસ્સામાં સૂચક હોઈ શકે છે. તેનાથી વિપરીત સચોટ સમજૂતીની ગેરહાજરીમાં, તે નક્કી કરવાનું શિસ્ત અધિકારીનું કામ છે કે શું કોઈ પેટર્ન ઉભરી આવી છે કે જેના આધારે ન્યાયિક અધિકારીને બાહ્ય વિચારણાઓ દ્વારા પ્રેરિત કરવામાં આવ્યા હતા તે અનુમાન કરી શકાય છે. ન્યાયિક અધિકારીના દુષ્કૃત્યો સાથે સંકળાયેલા કેસોને સંવેદનશીલતા અને કાળજી સાથે ઉકેલવા પડે છે. એક મજબૂત સામાન્ય સમજશક્તિએ શિસ્તબદ્ધ સત્તાને માર્ગદર્શન આપવું

જોઈએ. વર્ણપટના એક છેડે એવા કિસ્સાઓ છે જ્યાં દુષ્ટકૃત્યનો સીધો પુરાવો ઉપલબ્ધ છે. ગેરવર્તણૂકનું કૃત્ય કાયદેસર રીતે સ્વીકાર્ય પુરાવાના આધારે સ્થાપિત થાય છે કે કેમ તે નિર્ધારિત કરવા માટે ગુનાહિત ટ્રાયલના અસ્તિત્વના સંદર્ભમાં પુરાવાઓની કાળજીપૂર્વક તપાસ કરવી આવશ્યક છે. તેમ છતાં અન્ય કિસ્સાઓમાં, ભ્રષ્ટ હેતુથી નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હોવાના સીધા પુરાવા ઉપલબ્ધ ન પણ હોઈ શકે. આવા કિસ્સાઓમાં જે મુદ્દો ઊભો થાય છે તે એ છે કે શું એવા સંજોગો છે કે જેમાંથી ન્યાયિક અધિકારીને બાહ્ય વિચારણાઓએ પ્રેરિત કર્યું છે તે કાયદેસર રીતે દોરવામાં આવી શકે છે. આવો નિષ્કર્ષ દેખીતી રીતે માત્ર એક પૂર્વધારણામાંથી ન લઈ શકાય કે નિર્ણય ખોટો છે. ખોટો નિર્ણય હજુ પણ ચુકાદાની પ્રામાણિક ભૂલ હોઈ શકે છે. અજાણતા ચુકાદાની પ્રમાણિક ભૂલ સાથે સુસંગત છે. ન્યાયિક અધિકારી સામે ગેરવર્તણૂકનો આરોપ સંપૂર્ણપણે ખોટા નિર્ણયથી અલગ હોવો જોઈએ, પછી ભલે તે કાયદા પર હોય કે હકીકત પર. ન્યાયિક નિર્ધારણની કાયદેસરતા એવા ઉપાયોને આધિન છે જે નિર્ધારણની ચોકસાઈ ચકાસવા માટે કાયદામાં પૂરા

પાડવામાં આવે છે. તે ચુકાદાની શુદ્ધતા નથી પરંતુ અધિકારીની વર્તણૂક છે જે પ્રશ્નમાં છે. શિસ્ત સત્તામંડળે નક્કી કરવું પડશે કે શું રેકૉર્ડમાંથી એક કે વધુ સંજોગો બહાર આવ્યા છે કે જે સૂચવે છે કે જે નિર્ણય ગેરવર્તણૂકના આરોપનો આધાર બનાવે છે તે ન્યાયિક શક્તિનો પ્રામાણિક ઉપયોગ ન હતો. ગેરવર્તણૂકને સ્થાપિત કરવા માટે પુરાવા તરીકે આપવામાં આવેલા સંજોગોની તપાસ કરવી પડશે અને સાવધાની સાથે મૂલ્યાંકન કરવું પડશે. શિસ્તની કાર્યવાહીની ધમકીએ પ્રામાણિક અને સ્વતંત્ર અધિકારીને નિરાશ ન કરવા જોઈએ. તેમ છતાં, બીજી બાજુ, ગેરવર્તણૂકના કેસો સાથે વ્યવહાર કરવામાં સામેલ સમાજ પ્રત્યે જવાબદારીનું એક મહત્વપૂર્ણ તત્વ છે. એક તરફ જિલ્લા ન્યાયતંત્રના નિર્ભીક અને પ્રામાણિક અધિકારીઓને પ્રેરિત ટીકા અને હુમલાથી બચાવવા માટે વાસ્તવિક જાહેર હિત છે. તેવી જ રીતે ખોટી કામગીરી માટે દોષિત વ્યક્તિને તેની ક્રિયાઓ માટે જવાબદાર ઠેરવવામાં વાસ્તવિક જાહેર હિત છે. જાહેર હિતના કોઈ પણ પાસાને અવગણી શકાય નહીં. ન્યાયના વહીવટની અખંડિતતાની જાળવણી માટે બંને મહત્વપૂર્ણ છે. "

૨૭. આમ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી એવું કહી શકાય કે સામાન્ય રીતે રિટ અરજી આરોપપત્ર સામે અથવા કારણદર્શક નોટિસ સામે આ કારણોસર નથી હોતી કે તે કાર્યવાહીના કોઈ કારણને જન્મ આપતી નથી. તે કોઈ પ્રતિકૂળ આદેશ સમાન નથી જે કોઈ પણ પક્ષના અધિકારને અસર કરે છે સિવાય કે તે કોઈ અધિકારક્ષેત્ર/ક્ષમતા ધરાવતી વ્યક્તિ દ્વારા જારી કરવામાં આવ્યો હોય. આરોપપત્ર પક્ષકારના અધિકારનું ઉલ્લંઘન કરતું નથી. ન તો શિસ્તની કાર્યવાહી કે ન તો આરોપપત્રને પ્રારંભિક તબક્કે રદ કરવામાં આવે કારણ કે તે મુદ્દાઓ સાથે વ્યવહાર કરવા માટે અકાળ તબક્કો હશે. કાર્યવાહીને રદ કરતી વખતે કથિત ગેરવર્તણૂકની ગંભીરતા એ ધ્યાનમાં લેવાનું એક સુસંગત પરિબળ છે. ઉપરોક્ત નિર્ણયમાંથી એ વધુ બહાર આવ્યું છે કે ન્યાયિક અધિકારીને પરોક્ષ હેતુ અથવા ભ્રષ્ટ્ર પ્રથા દ્વારા પ્રેરિત કરવામાં આવ્યા છે કે કેમ તે મુદ્દો રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીનું કાળજીપૂર્વક મૂલ્યાંકન કરીને નક્કી કરવો પડશે. આ પ્રકારના ગેરવર્તણૂકને સંડોવતા દરેક કેસમાં ભ્રષ્ટાચારનો સીધો પુરાવો હંમેશા સામે આવતો નથી. શિસ્ત સત્તામંડળે નક્કી કરવું પડશે કે શું રેકૉર્ડમાંથી એક અથવા વધુ સંજોગો બહાર આવ્યા છે કે જે સૂચવે છે કે જે નિર્ણય ગેરવર્તણૂકના આરોપનો આધાર બનાવે છે તે ન્યાયિક શક્તિનો પ્રામાણિક ઉપયોગ ન હતો. શિસ્તની કાર્યવાહીની

ધમકીએ પ્રામાણિક અને સ્વતંત્ર અધિકારીને નિરાશ ન કરવા જોઈએ. તેમ છતાં, બીજી બાજુ, ગેરવર્તણૂકના કેસો સાથે વ્યવહાર કરવામાં સામેલ સમાજ પ્રત્યે જવાબદારીનું એક મહત્વપૂર્ણ તત્વ છે. એક તરફ જિલ્લા ન્યાયતંત્રના નિર્ભીક અને પ્રામાણિક અધિકારીઓને પ્રેરિત ટીકા અને હુમલાથી બચાવવા માટે વાસ્તવિક જાહેર હિત છે. તેવી જ રીતે, ખોટી કામગીરી માટે દોષિત વ્યક્તિને તેની ક્રિયાઓ માટે જવાબદાર ઠેરવવામાં વાસ્તવિક જાહેર હિત છે. જાહેર હિતના કોઈ પણ પાસાને અવગણી શકાય નહીં. ન્યાયના વહીવટની અખંડિતતાની જાળવણી માટે બંને મહત્વપૂર્ણ છે. આમ, માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ઉપરોક્ત નિર્ણયોને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્તમાન કેસની હકીકતો ધ્યાનમાં લેવાની છે.

૨૮. ૦૭. ૧૦. ૨૦૧૬ ની વિવાદિત આરોપપત્રમાં અરજદાર સામે ૯ આરોપો મૂકવામાં આવ્યા છે. જ્યાં સુધી આરોપ નંબર ૧ની વાત છે, એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે ૨૦૧૪ના સેશન્સ કેસમાં આરોપી વિનુભાઈ હરિભાઈ પટેલ દ્વારા દાખલ કરાયેલી જમીન અરજીઓ સુરતની એડિશનલ સેશન્સ જજ કોર્ટ દ્વારા બે વાર નકારી કાઢવામાં આવી હતી, એક વખત હાઈકોર્ટ અને માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા. જો કે, અરજદારે સંજોગોમાં કોઈ ફેરફાર કર્યા વિના ૦૭. ૦૯. ૨૦૧૫ ના આદેશ દ્વારા ઉપરોક્ત આરોપીને જમીન આપ્યા હતા. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે ચોક્કસ કારણો આપ્યા

વિના અથવા સંજોગોમાં ફેરફારનો હવાલો આપ્યા વિના સુનાવણી દરમિયાન ઉપરોક્ત આરોપીઓને જામીન આપવું એ ન્યાયિક હેતુ સિવાયના પરોક્ષ હેતુ અને વિચારણાનું સૂચક છે. આ તબક્કે એ નોંધવું જરૂરી છે કે ઉપરોક્ત આરોપીઓને આપવામાં આવેલા જામીન આ અદાલત દ્વારા રદ કરવામાં આવ્યા છે. મૃતકના પિતા. પ્રવીણચંદ્ર કાપાસીવાલાએ આ અદાલતના માનનીય મુખ્ય ન્યાયાધીશને સોગંદનામા પર ૧૯. ૦૧. ૨૦૧૬ તારીખની લેખિત ફરિયાદ રજૂ કરી હતી જેમાં વર્તમાન અરજદાર દ્વારા સંબંધિત આરોપીઓને જામીન આપવા અંગે જરૂરી તપાસ કરવાની વિનંતી કરવામાં આવી હતી. રેકૉર્ડ પરથી, એવું બહાર આવ્યું છે કે સંબંધિત મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશે પણ વર્તમાન અરજદાર દ્વારા પસાર કરાયેલા વિવિધ આદેશોના સંદર્ભમાં અવ્યવસ્થિત તપાસ કરી હતી અને એકત્રિત કરેલી સામગ્રીના આધારે, મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશે ૦૬. ૦૪. ૨૦૧૬ તારીખના પત્ર દ્વારા અરજદાર દ્વારા આપવામાં આવેલા સ્પષ્ટીકરણ સાથે વિગતવાર અહેવાલ રજૂ કર્યો હતો. આ સામગ્રી માનનીય મુખ્ય ન્યાયાધીશ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવી હતી, જેમણે આ બાબતને સ્થાયી સમિતિ સમક્ષ રજૂ કરીને ખુશી વ્યક્ત કરી હતી. ૨૧. ૦૬. ૨૦૧૬ પર યોજાયેલી સ્થાયી સમિતિની બેઠકમાં, અરજદાર સામે નિયમિત વિભાગીય તપાસ શરૂ કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો અને તપાસ બાકી રહે ત્યાં સુધી અરજદારને સેવામાંથી સસ્પેન્ડ કરવાનો પણ નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો.

આમ, આ અદાલતની સ્થાયી સમિતિ સમક્ષ મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે સભાન નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો.

૨૯. આમ, આ અદાલત સમક્ષ મૂકવામાં આવેલી સામગ્રી અને વર્તમાન કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, અમે આરોપપત્ર બહાર પાડવાના તબક્કે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ નિહિત અસાધારણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવા માટે ઈચ્છુક નથી.

૩૦. વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી દેસાઈ દ્વારા ગુણદોષ પર ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલને આ તબક્કે ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી કારણ કે વિભાગીય તપાસ હજુ આગળ વધારવાની બાકી છે.

૩૧. (૧૯૯૬) ૬ એસ. સી. સી. ૨૩૪માં નોંધાયેલા ડૉ. દિલીપ કુમાર ડેકા વિરુદ્ધ આસામ રાજ્યના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૧૦માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૧૦. જો વિવાદિત ટિપ્પણી કરવા માટેના વિદ્વાન ન્યાયાધીશના તર્કને તેના તાર્કિક નિષ્કર્ષ પર લઈ જવામાં આવે, તો તેનો અર્થ એ થશે કે જ્યારે પણ કોઈ ઉચ્ચ

અદાલત નીચલી અદાલતના તારણને રદ કરે છે, જે સ્પષ્ટ રીતે ખોટું છે, ત્યારે તે પછીની વિરુદ્ધ અપમાનજનક ટિપ્પણી કરવા માટે ચાર્ટર મેળવે છે કારણ કે તેણે આવા તારણને રેકૉર્ડ કર્યું હતું. કોઈ પણ નિષ્કર્ષ પર પહોંચતા પહેલાં કે અદાલતમાં નીચલી સંસ્થાએ ખોટા હેતુ સાથે અથવા ફરજિયાત હેતુ માટે ખોટા તારણો નોંધ્યા છે, ઉચ્ચ સંસ્થા અથવા અદાલતે, જે પણ કેસ હોય, તે દર્શાવવું આવશ્યક છે કે ત્યાં સામગ્રી છે—સ્પષ્ટ રીતે ખોટા તારણો સિવાય જે તેને આ નિષ્કર્ષ પર આવવા માટે પ્રેરિત કરે છે. નહિંતર, નિષ્કર્ષ અહંકારી હશે અને ન્યાય અને નિષ્પક્ષતા આકસ્મિકતા હશે. "

૩૨. રમેશ ચંદર સિંહ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૧૧, ૧૨, ૧૪ અને ૧૭ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૧૧. અમે એ સમજવામાં નિષ્ફળ જઈએ છીએ કે કેવી રીતે ઉચ્ચ અદાલત માત્ર ફરિયાદના આધારે શિસ્તની કાર્યવાહી શરૂ કરવાના નિર્ણય પર પહોંચી, જેની સામગ્રી ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા સાચી માનવામાં આવી ન હતી. જો

ઉચ્ચ અદાલતે ન્યાયિક આદેશના આધારે શિસ્તની કાર્યવાહી શરૂ કરવી હોય, તો અધિકારીની પ્રામાણિકતાની શંકા કરવા માટે મજબૂત આધાર હોવો જોઈએ અને આદેશ પોતે ક્ષેષ, પૂર્વગ્રહ અથવા ગેરકાયદેસરતા દ્વારા પ્રેરિત હોવો જોઈએ. અપીલકર્તા- અધિકારી તેના ન્યાયિક કાર્યોના નિર્વહનમાં આરોપીને જામીન આપવાનો તેના અધિકારની અંદર હતો. ટાડા અધિનિયમ અથવા એન. ડી. પી. એસ. અધિનિયમમાં જામીન આપવાની જોગવાઈઓથી વિપરીત, આ કેસમાં આરોપીઓને જામીન આપવા માટે કોઈ વૈધાનિક પ્રતિબંધ નહોતો. સત્ર ન્યાયાધીશ જામીન આપવા માટે સક્ષમ હતા અને જો આવા આદેશ પસાર કરવા માટે અધિકારી સામે કોઈ શિસ્તની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે, તો તે ગૌણ ન્યાયતંત્રના જુસ્સાને પ્રતિકૂળ અસર કરશે અને કોઈપણ અધિકારી આ સત્તાનો મુક્તપણે અને સ્વતંત્ર રીતે ઉપયોગ કરી શકશે નહીં.

૧૨. આ અદાલતે અનેક પ્રસંગોએ ગૌણ ન્યાયતંત્રના અધિકારીઓ સામે શિસ્તની કાર્યવાહી શરૂ કરવાની

પ્રથાને નામંજૂર કરી છે કારણ કે તેમના દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદાઓ/આદેશો ખોટા છે. અપીલ અને પુનરીક્ષણ અદાલતોની સ્થાપના કરવામાં આવી છે અને આવા આદેશોને રદ કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે. અપીલની સુનાવણી કર્યા પછી ઉચ્ચ અદાલતો નીચલી અદાલતોના ખોટા ચુકાદાઓમાં ફેરફાર કરી શકે છે અથવા તેને રદ કરી શકે છે. ન્યાયિક આદેશોના આધારે શિસ્તની કાર્યવાહી કરતી વખતે, ઉચ્ચ અદાલતે વધારાની કાળજી અને સાવધાની રાખવી જોઈએ.

XXX XXX XXX

૧૪. કે. પી. તિવારી વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય, એ. આઈ. આર. ૧૯૯૪ એસ. સી. ૧૦૩૧ કેસમાં, જ્યાં ઉચ્ચ અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને ઉલટાવી દીધો હતો, જેમાં આદેશ પસાર કરવામાં નીચલી અદાલતની રુચિ અને હેતુ વિશે ટિપ્પણી કરવામાં આવી હતી, આ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે ઉચ્ચ અદાલતનું એક કાર્ય કાં તો નીચલી અદાલતો દ્વારા પસાર કરાયેલા ખોટા આદેશોમાં ફેરફાર કરવું અથવા તેને રદ કરવું છે. આપણી કાનૂની વ્યવસ્થા ન્યાયાધીશોની ભૂલને સ્વીકારે

છે. એ ધ્યાનમાં રાખવું પડશે કે ગૌણ ન્યાયિક અધિકારી મોટે ભાગે ઉષ્માભર્યા વાતાવરણમાં કામ કરે છે. તે મનોવૈજ્ઞાનિક દબાણ હેઠળ છે-સ્પર્ધકો અને વકીલો તેના ગળામાં શ્વાસ લે છે. તે ઉચ્ચ ન્યાયાલયના અલિપ્ત વાતાવરણનો આનંદ માણતો નથી. દરેક ભૂલ ભલે ગમે તેટલી મોટી હોય, તેને અયોગ્ય હેતુઓને આભારી ન ગણવી જોઈએ. ઉચ્ચ ન્યાયાલયના ન્યાયાધીશોની જવાબદારી છે કે તેઓ તમામ સંબંધિત લોકો પાસેથી ન્યાયિક શિસ્ત અને ન્યાયતંત્ર માટે આદર સુનિશ્ચિત કરે. જો ઉચ્ચ અદાલતો કોઈ કારણસર ગૌણ ન્યાયતંત્રમાં વિશ્વાસનો અભાવ વ્યક્ત કરે તો ન્યાયના વહીવટ અને ન્યાયતંત્રમાં લોકોના વિશ્વાસને આનાથી મોટું નુકસાન થઈ શકે નહીં. તે અંદરથી ન્યાયતંત્રનો વિનાશ સમાન છે.

XXX XXX XXX

૧૭. ઝુંજરાવ ભીકાજી નાગરકર વિરુદ્ધ ભારત સંઘના કેસમાં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે અર્ધ ન્યાયિક સત્તા દ્વારા અધિકારક્ષેત્રનો ખોટો ઉપયોગ અથવા કાયદાની ભૂલ અથવા કાયદાનું ખોટું અર્થઘટન શિસ્તની કાર્યવાહી

શરૂ કરવા માટેનો આધાર ન હોઈ શકે. અલબત્ત, જો ન્યાયિક અધિકારી તેની પ્રતિષ્ઠા અથવા પ્રામાણિકતા અથવા સદ્ભાવના પર પ્રતિબિંબિત થાય તેવી રીતે વર્ત્યા હોય અથવા તેની ફરજો નિભાવવામાં બેદરકારી અથવા ગેરવર્તણૂક દર્શાવવા માટે પ્રથમ દષ્ટિએ કોઈ સામગ્રી હોય અથવા તેણે કોઈ પક્ષની અનુચિત તરફેણ કરવા માટે કામ કર્યું હોય અથવા ભ્રષ્ટ હેતુથી આદેશ પસાર કર્યો હોય, તો ઉચ્ચ અદાલત બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૩૫ હેઠળ તેની સત્તાના આધારે તેના નિરીક્ષણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી શકે છે. તેમ છતાં, આવા સંજોગોમાં એ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે તમામ સ્તરે ન્યાયાધીશોએ ભય અથવા પક્ષપાત વિના ન્યાય આપવો પડે. નિર્ભયતા અને ન્યાયિક સ્વતંત્રતાની જાળવણી અસરકારક ન્યાયિક વ્યવસ્થા માટે ખૂબ જ જરૂરી છે. ગૌણ ન્યાયિક અધિકારીઓ સામે પ્રતિકૂળ ટિપ્પણીઓ કરવી અને તેમને ગંભીર શિસ્ત કાર્યવાહીનો સામનો કરવો એ આખરે પાયાના સ્તરે ન્યાયિક વ્યવસ્થાને નુકસાન પહોંચાડશે.

"

33. કાશીનાથ રોય (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પેરા ૬ અને ૭માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“૬. આ દેશમાં મેળવેલા ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રમાં સમાવિષ્ટ છે તેમ, જામીન અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરતી અદાલતો સામાન્ય રીતે કરે છે અને જામીન આપવાના અથવા ન આપવાના સમર્થનમાં તેમના આદેશોમાં વિસ્તૃત તર્કમાં સામેલ થવાનું ટાળવું જોઈએ. કારણ કે, તે રીતે, "આરોપીની નિર્દોષતાની ધારણા" નો સિદ્ધાંત જોખમમાં મુકાય છે; અને "દોષિત સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી દોષિત નહીં" નો માળખાકીય સિદ્ધાંત નાશ પામે છે, તેમ છતાં તમામ સમજદાર તત્વો હંમેશા સમજી ગયા છે કે આવા મંતવ્યો કામચલાઉ છે અને અંતિમ નથી, જેથી મામલાની ગુણવત્તાને અસર થાય. અહીં, અપીલકર્તાને પકડવામાં આવ્યો છે અને ચોક્કસ પ્રતિકૂળ ટિપ્પણી અને કાર્યવાહીનો સામનો કરવો પડ્યો છે કારણ કે તર્કમાં તેણે જામીન આપતી વખતે પોતાનું મન જાહેર કર્યું હતું. આ તેમના તરફથી ટાળી શકાય તેવું હોઈ શકે છે, પરંતુ સંદર્ભમાં આવી સ્પષ્ટ ભૂલ અથવા અયોગ્યતાની

મુલાકાત લેવા માટે નહીં કે જે સૂચવ્યા મુજબ ઉચ્ચ અદાલતે તેમના પર પસાર કરવા તેમજ તેમની સામે કાર્યવાહી શરૂ કરવાનું પસંદ કર્યું છે.

૭. તે ભૂલી ન શકાય કે આપણી વ્યવસ્થામાં, અન્યત્રની જેમ, અપીલ અને પુનરીક્ષણ અદાલતોની સ્થાપના એ પૂર્વધારણા પર કરવામાં આવી છે કે નીચલી અદાલતો કેટલાક કિસ્સાઓમાં નિર્ણયો લેવામાં ખોટી જશે, હકીકતો અને કાયદા બંને પર, અને તેઓ તે આદેશોને સુધારવા માટે ગૂંથેલા છે. એક મહત્વપૂર્ણ તત્વ હોવાને ન્યાયી ઠેરવવામાં માનવીય તત્વ, કમ્પ્યુટર જેવી કામગીરીની અદાલતો પાસેથી અપેક્ષા રાખી શકાતી નથી; ભલે તેઓ વિવેચકોના અવકાશમાં અને નિર્ણય લેવાની રીતમાં પોતાને પૂર્વવર્તી રાખવાનો પ્રયાસ કરી શકે. જ્યારે પણ આવી કોઈ અસહનીય ભૂલ ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા શોધાય છે અથવા તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવે છે, ત્યારે કાર્યાત્મક રીતે તે ભૂલને સુધારવી જરૂરી છે અને અહીં અને ત્યાં, યોગ્ય કેસમાં, અને યોગ્ય રીતે, અદાલતની ગરિમા અને ન્યાયતંત્રની સ્વતંત્રતાને જાળવી

રાખીને, તર્કની પ્રક્રિયા દ્વારા સંબંધિત અધિકારીને તેના ચુકાદામાં તેનો સંદેશો પહોંચાડી શકે છે, અનિવાર્યપણે પ્રેરણાદાયક, વાજબી, મધુર પરંતુ સ્પષ્ટ અને પરિણામલક્ષી, પરંતુ ભાગ્યે જ ઠપકો તરીકે. અગાઉના નિષ્કર્ષણમાં દર્શાવવામાં આવેલી તીવ્ર પ્રતિક્રિયા સંસ્થાકીય કામગીરીને અનુરૂપ નથી. ન્યાયાધીશે સહનશીલતાની મર્યાદાથી વધુ ભૂલ અથવા ભૂલ કરી હોવાનો આધાર, ન્યાયાધીશ-તાબેદાર પર નિંદા લાદવાનો કોઈ આધાર નથી, સિવાય કે ત્યાં કંઈક બીજું અસ્તિત્વમાં હોય અને અપવાદરૂપ આધારો હોય. "

૩૪. ઝુજ્જારાવ ભીકાજી નાગરકર (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે પરિચ્છેદ ૪૨, ૪૩ અને ૪૪માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૪૨. અસ્પષ્ટ અથવા અનિશ્ચિત માહિતી પર અધિકારી સામે શિસ્તની કાર્યવાહી શરૂ કરી શકાતી નથી. આવી બાબતમાં શંકાની કોઈ ભૂમિકા નથી. અપરાધી અધિકારી સામે કાર્યવાહી કરવા માટે શિસ્ત અધિકારી માટે વાજબી આધાર હોવો આવશ્યક છે. માત્ર એટલા માટે કે દંડ

લાદવામાં આવ્યો ન હતો અને બોર્ડે તેની સત્તાનો ઉપયોગ કરીને અપીલ ટ્રિબ્યુનલમાં તે આદેશ સામે અપીલ દાખલ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો, જે અપીલકર્તા સામે કાર્યવાહી કરવા માટે પૂરતો ન હોઈ શકે. એવું દર્શાવવા માટે અન્ય કોઈ ઉદાહરણ નથી કે સમાન કિસ્સામાં અપીલકર્તાએ નિશ્ચિતપણે દંડ લાધો હોય.

૪૩. જો કાયદાની દરેક ભૂલ ગેરવર્તણૂકનો આરોપ બને છે, તો તે અપીલકર્તા જેવા અર્ધ ન્યાયિક અધિકારીઓની સ્વતંત્ર કામગીરી પર અસર કરશે. અપીલકર્તા દ્વારા કાયદાની ભૂલ કર્યા પછી સરવાળો અને માદક ગેરવર્તણૂકનું અનુમાન લગાવવાની માંગ કરવામાં આવી હોવાથી, તેની સામે આરોપપત્ર કોઈપણ કાયદાકીય આધાર પર આગળ વધતું નથી, જે તેને રદ કરવા માટે જવાબદાર બનાવે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, અર્ધ ન્યાયિક સત્તા સામે કોઈ પણ આરોપપત્ર જાળવવા માટે માત્ર કાયદાની ભૂલ કરતાં કંઈક વધુ આરોપ લગાવવો પડે છે, દા. ત. , અર્ધ ન્યાયિક આદેશને પ્રભાવિત કરતી કોઈ બાહ્ય વિચારણાના સ્વરૂપમાં. અહીં આ પ્રકારનો કોઈ આરોપ ન

હોવાથી આક્ષેપિત આરોપપત્રને ગેરકાયદેસર ગણાવવામાં આવે છે. જો આરોપપત્ર ટકી રહેશે તો તે અર્ધ ન્યાયિક સત્તામંડળના વિશ્વાસ અને સ્વતંત્ર કામગીરી પર અસર કરશે. વહીવટી ચુકાદાની સમગ્ર વ્યવસ્થા કે જે હેઠળ અર્ધ ન્યાયિક સત્તાઓ વહીવટી સત્તાવાળાઓને આપવામાં આવે છે, જો આવા કાર્યો કરતા અધિકારીઓને શિસ્તની કાર્યવાહીના સતત ભયને કારણે ભય અથવા તરફેણ વિના તેમના કાર્યો કરવામાં અવરોધિત કરવામાં આવે તો તે બદનામ થશે.

૪૪. આ મામલાના તમામ પાસાઓને ધ્યાનમાં લેતા અમારો મત છે કે તે અપીલકર્તા સામે કોઈ શિસ્તની કાર્યવાહી શરૂ કરવાનો કેસ ન હતો. તેમની સામે ગેરવર્તણૂકનો આરોપ યોગ્ય ન હતો. તેને રદ કરવાની જરૂર છે.

૩૫. અમે ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાંથી પસાર થયા છીએ જેના પર અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ દ્વારા નિર્ભરતા મૂકવામાં આવે છે. ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદાના પ્રસ્તાવને લઈને કોઈ વિવાદ ન હોઈ શકે. જો કે, વર્તમાન કેસની હકીકતો અને

સંજોગોમાં, અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, અરજદાર સામે વિભાગીય તપાસ શરૂ કરવા માટે રેકૉર્ડ પર પૂરતી સામગ્રી છે અને જ્યારે આ અદાલતની સ્થાયી સમિતિએ તેની સમક્ષ રજૂ કરેલી સામગ્રીને ધ્યાનમાં લીધા પછી સભાન નિર્ણય લીધો છે, ત્યારે અમને તેમાં દખલ કરવાનું કોઈ કારણ દેખાતું નથી.

૩૬. કમલેશકુમાર બી. મહેતાના (ઉપરોક્ત) કેસમાં, આ અદાલતની ખંડપીઠે

પેરા ૧૨. ૧૦ અને ૧૨. ૧૧ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“ ૧૨. ૧૦ ગુનેગાર પ્રોબેશનર કોઈ પરોક્ષ હેતુથી પ્રેરિત હતો તે દર્શાવવા માટે રેકૉર્ડ પર પુરાવાઓનો એક ટુકડો પાછા નથી. મુદ્દામલનો ખાદ્ય તેલનો માલ નાશવંત પ્રકૃતિનો હતો અને ગુનેગાર દ્વારા આદેશ આપવામાં આવ્યો તે તારીખે લગભગ એક મહિના સુધી તે જમ કરાવેલી સ્થિતિમાં પડેલો હોવાથી, એવું ન કહી શકાય કે આ ન્યાયિક અધિકારીએ ન્યાયી અને યોગ્ય શરતો પર મુદ્દામલ તેલના બેરલ પરત કરવાનો આદેશ આપવાના તેમના ન્યાયિક કાર્યનો ઉપયોગ કરતી વખતે તેમની ફરજોમાં બેદરકારી દાખવી હતી. હકીકત એ છે કે

તેમણે વધુ વિસ્તૃત તપાસ કરવી જોઈતી હતી
અથવા એક અલગ ઢ્રષ્ટિકોણ ન્યાયિક રીતે લઈ
શકાય તેમ હતો તે તેમના આદેશને અવિચારી
અથવા બેદરકારીથી કરવામાં આવ્યો ન હતો.
રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના આધારે, ગુનેગારને માત્ર
અટકળો, અટકળો અને અયોગ્ય તારણો પર
દોષિત ઠેરવવો ગેરવાજબી અને અન્યાયી હતો,
જેનો કમનસીબે વર્તમાન કેસમાં આશરો લેવામાં
આવ્યો છે.

૧૨. ૧૧ એ. આઈ. આર. ૨૦૦૧ એસ. સી. ૨૭૮૮માં
નોંધાયેલા પી. સી. જોશી વિરુદ્ધ યુ. પી. રાજ્ય
કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે આપેલા ચુકાદા મુજબ,
હકીકતોના આપેલ સમૂહ પર અલગ નિષ્કર્ષ પર
પહોંચવાની સંભાવના હતી તે હકીકત ન્યાયિક
અધિકારીને એક મત લેવા બદલ દોષિત ઠેરવવા
અને માત્ર તે જ કારણોસર ગેરવર્તણૂકનો આરોપ
મૂકવાનો આધાર ન હતો. જો ગુનેગાર અધિકારી
દ્વારા લેવામાં આવેલો મત યોગ્ય અથવા સાચો ન

હોય તો પણ, આવા ન્યાયિક આદેશ આપવા માટે તેને કોઈ હેતુ આપવા માટે તે કોઈ આધાર ન હતો. એ. આઈ. આર. ૧૯૮૮ એસ. સી. ૧૩૯૫ માં ઈશ્વર ચંદ જૈન વિરુદ્ધ પંજાબ હાઈકોર્ટના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે એવું માન્યું હતું કે, પ્રોબેશન પર ન્યાયિક અધિકારી સામે અનિયમિતતાની ફરિયાદને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, હાઈકોર્ટે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે જે ઘટનાઓ અધિકારીની સેવાના પ્રથમ વર્ષ સાથે સંબંધિત તપાસનો વિષય છે. દરેક ન્યાયિક અધિકારી તેની સેવાના પ્રારંભિક તબક્કામાં આદેશો પસાર કરવામાં કોઈક પ્રકારની ભૂલ કરે તેવી શક્યતા છે જે એક પરિપક્વ ન્યાયિક અધિકારી નહીં કરે. જો કે, જો કોઈ ભ્રષ્ટ્ર હેતુ વિના આદેશો પસાર કરવામાં આવે છે, તો ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા તેની અવગણના થવી જોઈએ અને તેમને યોગ્ય માર્ગદર્શન આપવું જોઈએ. જો ચેતવણી અને માર્ગદર્શન પછી, પ્રોબેશન પરનો અધિકારી સુધારી શકતો નથી, તો તેની સેવાઓ સમાપ્ત કરવી જોઈએ. "

૩૭. ઉપરોક્ત નિર્ણય અરજદારને કોઈ મદદ કરશે નહીં કારણ કે આ નિર્ણય આ અદાલતની ખંડપીઠે વિભાગીય તપાસ પૂર્ણ થવાના તબક્કે આપ્યો હતો. તેવી જ રીતે, એસ. જે. પાઠક (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં આ અદાલતની ખંડપીઠે આપેલો નિર્ણય પણ અરજદારને મદદરૂપ થશે નહીં કારણ કે ઉપરોક્ત નિર્ણય ઉપરોક્ત કેસની હકીકતોના આધારે અને જ્યારે વિભાગીય તપાસ પૂર્ણ થઈ હતી તે તબક્કે આપવામાં આવ્યો હતો.

૩૮. વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૧૧૮૦૪/૨૦૧૭ માં ૧૫. ૦૯. ૨૦૧૭ પર આ અદાલતની ખંડપીઠે આપેલા નિર્ણય પર અરજદાર માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી દેસાઈ દ્વારા મૂકવામાં આવેલી નિર્ભરતા ખોટી છે. આ કેસમાં સંબંધિત અરજદાર સામે લેખિતમાં કોઈ ફરિયાદ કરવામાં આવી ન હતી. કથિત ઘટના, સાક્ષીના નોંધાયેલા નિવેદન અનુસાર, ૨૨. ૦૩. ૨૦૧૨ પર થઈ હોવા છતાં, લેખિતમાં કોઈ ફરિયાદ કરવામાં આવી ન હતી. કાર્યવાહી શરૂ કરવાનો એકમાત્ર આધાર એ હોવાનું જણાય છે કે તત્કાલીન માનનીય મુખ્ય ન્યાયાધીશને તેમની રાજકોટ જિલ્લાની મુલાકાત દરમિયાન ૨૮. ૦૫. ૨૦૧૨ પર મૌખિક રજૂઆત કરવામાં આવી હતી. મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશને ગુપ્ત પત્ર લખીને આ ટિપ્પણીઓ માંગવામાં આવી હતી. જોકે, વિભાગીય તપાસ માત્ર ૨૧. ૦૧. ૨૦૧૭ પર જ ચાર્જ મેમો બહાર પાડીને શરૂ કરવામાં

આવી હતી. આમ, ઉપરોક્ત કેસમાં વિભાગીય કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં અસામાન્ય અને અતિશય વિલંબ થયો હતો. વધુમાં, ડિવિઝન બેન્ચે અવલોકન કર્યું હતું કે રપ. ૦૪. ૨૦૧૭ ની પરિપત્ર સૂચનાઓ અનુસાર, રાજ્યમાં ગૌણ ન્યાયતંત્રના સભ્યો સામે આક્ષેપો કરતી ફરિયાદોને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ નહીં અને જ્યાં સુધી તેની સાથે યોગ્ય રીતે સોગંદનામું અને/અથવા તેમાં કરવામાં આવેલા આરોપોને સાબિત કરવા માટે ચકાસી શકાય તેવી સામગ્રી ન હોય ત્યાં સુધી તેના પર કોઈ કાર્યવાહી થવી જોઈએ નહીં. ઉપરોક્ત કેસમાં, કોઈ લેખિત ફરિયાદની ગેરહાજરીમાં, મૌખિક રજૂઆત અનુસાર વિભાગીય કાર્યવાહીની શરૂઆતને આ અદાલત દ્વારા મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી. જો કે, વર્તમાન કેસમાં, જ્યાં સુધી આરોપ નંબર ૧ નો સંબંધ છે, મૃતકના પિતા શ્રી પ્રવીણચંદ્ર કાપસીવાલાએ સોગંદનામા પર લેખિત ફરિયાદ દાખલ કરી છે, જ્યારે, જ્યાં સુધી અન્ય આરોપોની વાત છે, ત્યાં સુધી મુખ્ય જિલ્લા ન્યાયાધીશ, સુરત દ્વારા તેમના દ્વારા પ્રાપ્ત માહિતીના આધારે અનિયમિત તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ આ અદાલતમાં અહેવાલ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો, જે આખરે સ્થાયી સમિતિ સમક્ષ મૂકવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અરજદાર સામે વિભાગીય તપાસ શરૂ કરવા માટે સભાન નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો. આમ, વર્તમાન કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, આ અદાલતની ખંડપીઠે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧૧૮૦૪/૨૦૧૭ માં ૧૫. ૦૯. ૨૦૧૭
પર આપેલો નિર્ણય અરજદારને કોઈ સહાય પ્રદાન કરશે નહીં.

૩૯. કુનિસેટ્ટી સત્યનારાયણ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ
અદાલતે એવું માન્યું છે કે રિટ અધિકારક્ષેત્ર એ વિવેકાધીન અધિકારક્ષેત્ર છે
અને તેથી કલમ ૨૨૬ હેઠળ આવા વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ સામાન્ય રીતે
કારણદર્શક નોટિસ અથવા આરોપપત્રને રદ કરીને થવો જોઈએ નહીં. જો કે,
ખૂબ જ દુર્લભ અને અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં, જો આરોપપત્ર સંપૂર્ણપણે
અધિકારક્ષેત્ર વિનાનું હોવાનું જણાય અથવા જો તે સંપૂર્ણપણે ગેરકાયદેસર
હોય, તો આવી સત્તાઓનો ઉપયોગ ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા કરી શકાય છે.
કાયદાની ઉપરોક્ત દરખાસ્તના સંદર્ભમાં કોઈ વિવાદ નથી અને તેનાથી
વિપરીત વર્તમાન કેસમાં અરજદાર એ નિર્દેશ કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે કે
આરોપપત્ર બહાર પાડવું એ અધિકારક્ષેત્ર વગરનું છે અથવા તે ગેરકાયદેસર
છે.

૪૦. અન્ય ચુકાદાઓ કે જેના પર વિદ્વાન વકીલ શ્રી દેસાઈ દ્વારા આધાર
રાખવામાં આવે છે તે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં અરજદારને મદદરૂપ નથી.

૪૧. વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, અરજદાર સામે વિભાગીય તપાસ શરૂ કરવાને યોગ્ય ઠેરવવા માટે સામાવાળા નંબર ૨ પાસે પૂરતી સામગ્રી ઉપલબ્ધ છે. પુનરાવર્તન માટે, એ નોંધવું જોઈએ કે આ એક અલગ ચુકાદો અથવા આદેશનો કેસ નથી જેને વિભાગીય તપાસનો વિષય બનાવવામાં આવી રહ્યો છે. એવા સંજોગોની સાંકળ છે જે પ્રથમ દષ્ટિએ સૂચવે છે કે અરજદાર પ્રામાણિકપણે ન્યાયિક શક્તિનો ઉપયોગ કરી રહ્યો નથી પરંતુ તે ન્યાયિક સિવાય અન્ય વિચારણાઓ પર આધારિત છે. સામાવાળા નંબર ૨ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી જોશીએ રજૂઆત કરી હતી કે તે એક સામાન્ય સૂત્ર છે જે આઈ. પી. સી. ની અન્ય કલમો સાથે વાંચી શકાય તેવી કલમ ૩૭૬ અથવા કલમ ૩૦૨ હેઠળ કાર્યવાહીના કેસોમાં નિર્દોષતાના ચુકાદાઓમાંથી પસાર થાય છે, જેમાં નિર્દોષતાના આદેશો નોંધવામાં આવે છે, તેમ છતાં તેના માટે કોઈ અવકાશ નથી. વિદ્વાન વકીલ શ્રી દેસાઈની રજૂઆત કે સતર્કતા સેલ (ન્યાયિક વિભાગ) નિયમો, ૧૯૮૬ ના નિયમોનું પાલન કરવામાં આવતું નથી, તે વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં સ્વીકારી શકાતી નથી.

૪૨. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં લેતા, અમારું માનવું છે કે ચાર્જ-શીટ દાખલ કરવાના તબક્કે ભારતનાં બંધારણની કલમ-૨૨૬ હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા માટે આ યોગ્ય કેસ નથી. આમ, અરજદાર અરજીમાં માંગ્યા

મુજબની દાદ મેળવવા માટે હકદાર નથી. તદનુસાર, અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

૪૩. જો કે, તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે અમે અરજદારને જારી કરાયેલ વિવાદિત આરોપપત્રમાં અરજદારો સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપોના ગુણદોષમાં ગયા નથી અને વર્તમાન આદેશમાં અમારા દ્વારા કરવામાં આવેલા કોઈપણ અવલોકનો વિભાગીય તપાસ દરમિયાન અરજદારના માર્ગમાં નહીં આવે. આ આદેશમાં કરવામાં આવેલા કોઈપણ અવલોકનોથી પ્રભાવિત થયા વિના વિભાગીય તપાસ હાથ ધરવામાં આવે.

(આર. સુભાષ રેડ્ડી, મૂખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

(વિપુલ એમ. પંચોલી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*